

„Egy másik életmű”

A véletlennek vagy tudatos szerkesztői kéznek köszönhetjük, hogy a mögötünk hagyott héten két szokatlan, különlegesen érdekes portrét is láthattunk? Ne töprengjünk a műsor-szerkesztés rejtelmeiben. Hosszú évek tapasztalatai alapján ezt a ténykedést kénytelen vagyok a ráción túli világba utalni, a nagy rejtelmek szférájába, ahol semmi sem számolható ki, semmi sem látható előre, ahol minden és mindennek ellenkezője megtörténhet.

Elég az, hogy örül az ember szíve, esze, mert ezektől a műsoroktól nagy magyar gondolkodókról kaptunk képeket. Olyan izléses, érzékeltes, hatásos formákban, hogy bizakodás kelhetett a nyomukban: *aki látja, hallja, érdeklődni kezd a teljes életmű iránt*, a tőle telhető megteszi, hogy *Nagy László és Bolyai János* gondolkodói munkásságával a lehetséges és tőle telhető teljességig megismerkedjen. Mi más lenne a dolguk a székségképpen „adalékos” jellegű, televíziós mozaikképeknek? Bárha ennél többet ésszerűtlen várni tőlük, a szóban forgó kettő mégis, ráadásul, önálló, ám meghatározhatatlan műfajú műsorra sikeredett. Hozzáértést, gondolati ráhangoltságot, megjelenítő tehetséget, empátiás érzéket sugárzó alkotással.

Nagy László rajzai és versei alcímmel, a költőnek a halála után megjelent könyvére utalt a szerda esti, *Jelek* című műsor. *Jeli Ferenc* rendezte nagy műgondtal, *Hegedűs D. Géza* pedig úgy mondta el benne a *Búcsúzik a lovacska* című költeményt, hogy az mostanára visszhangos „bennem.

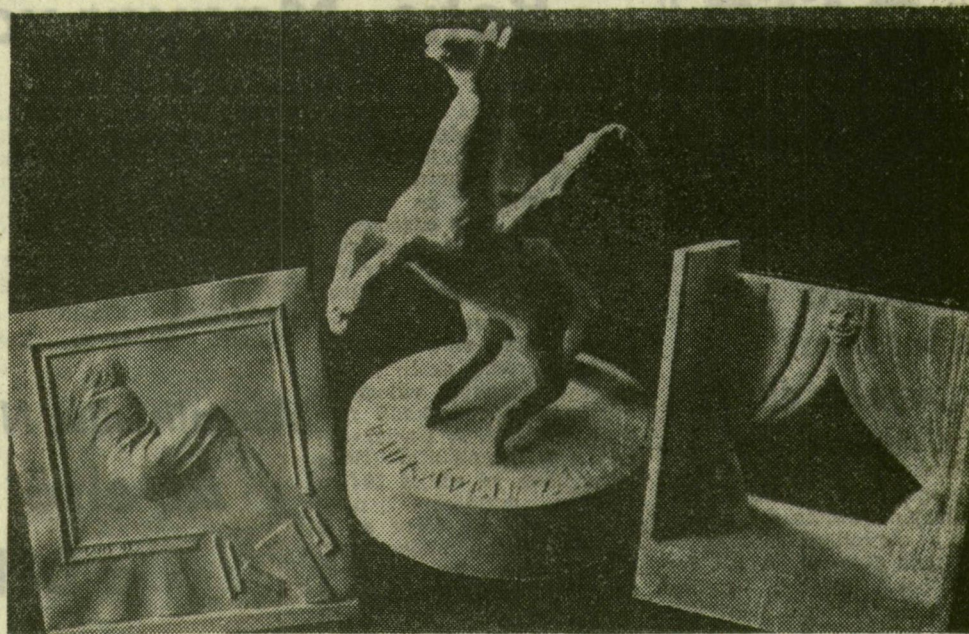
Csoóri Sándor, a költőbarát azt írta a posztumusz kötetéről, hogy „egy másik életmű töredéke”. Vagyis, hogy „a betetőzött költői sors mellett egy csirájában maradt festői pálya lehetőségének a vázlata. Egy lemondás vissza-visszajáró lekifurdalása és kísértete”. Nos, ez igaz lehet, mindazzal együtt, amit oly sokszor elmondtak már Nagy Lászlóról, hogy tudniillik a látomásos versek, a szimbólumteremtő képesség, a szavak képpé fonása a festővényt is föltételezi. A félórás tévéműsor készítői olyan csábításnak lehettek kitéve, melynek igen nehéz ellenállni. Keppel fogalmazni — így szólhatott a kihívás: mikor, ha nem most, amikor a képpel-jellel közlő eszközt, a tévét használják a képekben oly gazdag élet és mű részleteinek megvilágítására. Nos, a töredékben maradt Nagy László-i grafika és festészet is benne volt persze a félórában, elsősorban a lovak, raizban és „előben”, aztán a képek a lakásából, ahol az „üresen maradt felületeket, belső kényszerből, ősi dísító ösztönből telítette”; de legfőképpen, döntően és elemi erővel mégsem a kép, hanem a szó hatott. Pontosabban: a versszó, a maga teljes bonyolultságában, többrétegművésében, tapintható és rejtőzködő tartalmaival, közvetlen tárgyszerűségével és sejtelmes, beláthatatlan „hátszágával”. A Búcsúzik a lovacskára elhangzásával ebben a műsorban nem egyszerűen a teljes költői és a töredékes képzőművészeti életműről érzékelhetünk meg, a lényeges jellemzőket, a fontos-ságnak és a tágasságnak ez

a „sűrítvénye” a gondolkodó ember erkölcsi nagyságát vetítette a képernyőnkre.

Az ismeretlenségben maradt, s csak mostanában föltárlható életmű sorolhatja a legnagyobb európai gondolkodók sorába Bolyai Jánost is, akit széles e hazában „csak” matematikusként emlegettünk. Késői utódja a Szakmában, a kolozsvári matematikus, *Mandics György* és a felesége, *M. Veress Zsuzsanna* föltűnést keltő könyvben hívták föl a világ figyelmét: a „közüdvöt” kereste a lángész, még korszakalkotó matematikai munkásságával is. Elsősorban volt „nagy ember”, s „mellesleg” kiváló zenész, történész, katona, nyelvész — matematikus. *Tizennégyezer oldalnyi földolgozatlan kézirat* várja a kutatókat, most is, hisz az erdélyi házaspár a *Bolyai János jegyzeteiből* című apokrifkönyvvel „csak” az első lépést tette az igazi Bolyai fölmutatásáért. *Radó Gyula*, mint *Jeli Ferenc* Nagy Lászlót, ugyancsak fél órában idézte Bolyai emlékezetét, levelek, apokrif versek — szavak segítségével. Ugyancsak nagy hatóerővel, melyet elsősorban *Papp Zoltán* eleven tehetsége teremtet. Meg a szavak kifejezte gondolatok pontossága és tágassága. Megint e különös kettősség, ami alighanem általában is a nagy gondolkodók kimondott-leírt művének a sajátos, megtorpanó, döböntő, lenyűgöző hatását adja. Ami félórában is a teljességet érezteti velünk. *Ama bizonyos „másik életmű”, az emberi elmeél és etikai tisztaság, a „közüdv” szolgálataért való életetek példái.*

Sulyok Erzsébet

Emblémák a kávéházi asztalokon

December közepén hírtük ezeken a hasábkokon, hogy — végre, vagy újra — „Irodalmi kávéház” lesz Szegeden. Azaz, olyan (szórakozó-) hely, ahol azonos érdeklődésű emberek, írók, költők, s más művészetek művelői találkoznak, s kellemes körülmények között, nyugodtan beszélgethetnek. Mint hajdani legendás eleik, Nos, a városi TIT-szervezet és a Hungarhotels közös érdekeket talált, s úgy tetszik, közös nyelvet is, mert az előkészületek zökkenő nélküliek.

Tegnap, hétfőn, például azért gyűltek össze az érdekeltek a Royal Szálló földszintjén, a majdani Irodalmi kávéházban, hogy megismerjék *Lapis András* szob-

rászművész alkotásait. Ezek a törzszakolatok díszítik majd, egyelőre az írók, a színészek és a képzőművészek kapnak bronzból öntött emblémákat. A február 6-ára tervezett nyitáson a dél-alföldi művészcsoporthoz tartozó „veszik át” az emblémákat.

Egyébként a „hely szelleméhez” igazodó programmal kezdődik a kávéházi rendezvények sora: Szeged nagy költőjéről, *Juhász Gyuláról* beszélgetnek a vendégek, a költő és műve avatott ismerőjének, *Péter László* irodalomtörténésznek a vezetésével. A majdani sajátos kávéházi hangulat érzékeltetése végett fotóriporterünk lefényképezte *Lapis András* plasztikáinak makettjeit.

Mit tervez az Ifjúsági Ház?

Ülésezett a városi KISZ-bizottság

Továbbra is igyekszik eleget tenni sokrétű feladatainak az Ifjúsági Ház. Programját a tavaly szerzett tapasztalatok alapján tárgyalta tegnap, hétfőn, a KISZ Szeged városi bizottsága. Mint az *Havasi Zoltánnak*, az intézmény igazgatójának beszámolóiból kitűnt az elmúlt esztendőben javult az Ifjúsági Ház együttműködése a város közművelődési intézményeivel.

Több közös programot szerveztek a Bartók Béla Művelődési Központtal, a Juhász Gyula Művelődési Központtal, az egyetemisták és a főiskolások klubjával. Törekedtek a különböző fiatal korosztályok igényeinek kielégítésére, különösen a 14—18 éveseké. A középiskolák művelődési feladatait sikeresen egészítették ki azáltal, hogy lehetőséget teremtettek amatőr együttesek, szolista bemutatók számára. Havonta jelentkeztek a diákcentrumokkal, amelyek sikere bizonyítja, hogy még többet kell foglalkozniuk e korosztály művelődési igényeinek fölkelésével. A dolgozó fiatalok, a 20—30 évesek, és az egyetemisták, főiskolások azonban még mindig „nem szoktak be a házba, csak alkalmanként keresik ott szórakozásukat.”

Az idei terv szerint folytatódna a már jól bevált programok: a könnyűzenei koncertek, a dzsesszhétvégék, a gyermekrendezvények, a diákcentrumok, a kiscsoportos foglalkozások. Nem maradnak el a diákakadémiák sem, s tervezik egy, a számítógép alapjaival megismerető tanfolyam indítását is. A minigalériában elsősorban a megveit és a szegedi művészek kiállításainak adnak otthont. A tervek szerint előadássorozatot szerveznek középiskolásoknak a

táncművészetéről. A táncművészeti programját máris sikerült kiegészíteni a népművészet egyéb területeivel. Három alkalommal jelenkeztek a ház humoros összeállításával. Jobb együttműködésre vállalkoznak a dolgozó fiatalokkal: kulturális rendezvényeket konkrét szervezéssel segítik a ház munkatársai.

S jobban igazodnak a főiskolások egyetemisták kulturális igényéhez is.

A testület intézkedési tervet fogadott el a mezőgazdasági dolgozó fiatalok körében vézendő KISZ-es feladatokról, az idei forradalmi ifjúsági napok feladatát pedig javaslatot hagvott jóvá.

Néhány óra alatt elfogták a rablókat

Idősekre támadtak utcákon

A városi rendőrkapitányság büntetőeljárását indított rablás bűntettének alapos gyanúja miatt — előzetes tartóztatás mellett — *Szabó Lajos* 19 éves, foglalkozás nélküli bűntetlen, Szeged, Bal fásor 6., *Tóth Béla* 19 éves, foglalkozás nélküli bűntetlen, Szeged, Szappon utca 5/B, *K. Miklós* 16 éves, foglalkozás nélküli bűntetlen, Balástva, Tanva 167. és *Sz. Ferenc* 17 éves, segédmunkás a DEMASZ-nál, bűntetlen, Szeged, Szóregi út 80. szám alatti lakosokkal szemben.

A gyanúsítottak huzamosabb ideje nem végeztek munkát. Mivel pénzre volt szükségük, megállapodtak abban, hogy azt bűncselekmények elkövetése útján szerzik meg. *Tóth Béla* lakásán megbeszéltek azt is, hogy idős, magánosan közlekedő személyeket támadnak meg, s elveszik értékeiket.

Idén január 19-én 20 óra körül a Rókusi Kórház mellett egy 57 éves, lakására tartó nőt rántott a földre a két fiatalkorú, és kezéből kikapták táskáját, melyben körülbelül 500 forint volt. Ezt követően *Tóth Béla* lakásán osztozkodtak a zsákmányon. Másnap ugyancsak 20 óra körül a Búza vendéglőből kitérő 70 éves, ittas férfit követtek. Amikor az Osztrovszkij utcai lakásához ért, három megtámadták, fejét az aító kilincsébe verték, majd zsebeit kiforgatták, elvették cigarettáját és hatvan forintját. Szombaton, január 21-én Szeged utcáin

18 óra 30 perckor a Gedai iskolánál levő villamosmegálló fölött követek egy 60 éves nőt. Az Agvagos utca és a Bimbó utca kereszteződésében rátámadtak a gyanúsítlan járókelőre, leütötték és elvették kezítették, pénzével és használati tárgyaival együtt. Cselekményükkel 800 forint kárt okoztak.

Tisztázódott az is, hogy a hét végén a József Attila sugárút elején egy újabban magánosan nőt támadtak meg, tőle azonban lélekienként köszönhetően semmit sem tudtak elvenni.

Az elkövetőket utolsó tetük után a rendőrség néhány órán belül elfogta. A házkutatások során az elrabolt értékek nagy része megkerült. Az ügyben az eljárás folyamatban van.

Megállapodás

330 millió rubel értékben írtak alá szerződést a Chemolimpex Külkereskedelmi Vállalat, valamint a szovjet Szozjuzpromexport, a Szozjuzchimexport, valamint a Szozjuzgazexport képviselői az agrokémiai, illetve az olefinegyezmények keretében történő ideai szállításkorról. A szerződés értelmében a szovjet vállalatok 112,5 millió rubel értékben szállítanak termékeket Magyarországra, míg a magyar vegyipar a Chemolimpex közvetítésével 181,5 millió rubel értékben exportál a Szovjetunióra.

Falmelléki zöld bogarak

Mottó: „Csodálkozol a kokainistán? Gondolkozz el az okain is tán.” (Kosztolányi Dezső) Egyetlen adat: 1982-ig Magyarországon 27 fiatal halt meg kábítószer-fogyasztás következtében. (Hogy azóta mennyivel szaporodott az áldozatok száma, nem tudom.) A szám természetesen csak látszólag alacsony, s maga a tény sem csak azért döbbenetes, mert az emberiség, lám, olyan mámorokhoz folyamodik, önnön élete elől menekülő, amelyek nem csekély hatásokkal ki is iktatják ebből a földi árnyékvilágból a pótszerfogyasztókat. Még csak nem is az igazán iszonyú, hogy fiatalokról van szó, a világban alig 18—20 évi jelenlét után eltávozókról. Hanem, hogy egészen a legutóbbi időkig erről a járványról (mert az) jószerevély megnyikkanni sem lehetett nyilvánosan. A téma igazi tabu volt, feltehetően az „amiről nem beszélünk, az nincs” elvének jegyében. Egy orvosnő így kommentálta a dolgot: „Akik homokba akarják dugni a fejüket, azt hiszik, a jelenség a beattal együtt lefutott már. Egészen más a helyzet.”

Kubinyi Ferenc készített egy (félleg-meddig) dokumentumműsört, amelyet a Kossuth-adó a Rádiószínház bemutatójaként *Tudósítás félárnyékából* címmel csütörtökön este sugárzott. (Mellékesen: egykori szegedi, *Konter László* rendezte.) Mondhatnám, hogy az egyórás program bizonyos stílári felhangjai (didakticizmus, néha szinte agresszív, nem agitatív hangnem) me-

att nem tetszett igazán, de nem mondom. Ugyanis jelen esetben egyáltalán nem ez a lényeg. Hiszen e műsor jelentőségében lényegesen több volt annál, hogysem esztétikai elvek kizárólagossága révén ítéltessék meg. Rengeteg példa, rengeteg megszólaltatott ember, színtügy rengeteg tanulás. Elképpen lehetne summáznia ezt a hatvan percet — ha szabályosan summáznánk. Am helyett nézzünk inkább csak egyetlen illusztrációt. Egy tizenhét éves lány naplóját, amely a kijárási utáni a narkóhatást rögzíti. Néhány kiragadott idézet: „a tévé tetején láborban masíroztak a zöld bogarak... amire néztem, minden mozogni kezdett... bozontos ősz öregember készült kimászni a mozgó szatyorból...” Számbóli. Összintén szólvá: komoly lelkiismeret-furdalással adom közre még e néhány látomásinterpretációt is. Tudniillik a műsorban szintén hallhattunk arról, hogy bizonyos könyvek, cikkek is mintául szolgálnak, ám persze az igazi okok — s ez a legizgalmasabb az ügyben — jóval messzebbre vezetnek. „Az ok: az élet”, mondotta az orvosnő, egy ifjú páciens pedig úgy fogalmazott, hogy neki a világ józanon túl ronda. Tény, hogy eszményen szépnek valóban nem nevezhető, de... de látni az aluljárókban, elhagyatott építkezőekben, tereken, utcákon a jellegzetesen „falmelléki” járással oldalazó larvaalakokat, hallgatni a zavaros életfilozófiákba süppedt magyarzózkodásokat (előre nem látható dolgokba

visz... és ez jó”), tudni, hogy megszerzik, megszerezhetik a Technokolt boltban, a venyre nem kapható gyógyszereket műtőshaverától, asszisztensnő-barátnőtől, hamisítással, így-úgy — rettenetesen elkészerítő és felháborító. Hallhattuk, hogy csoportterápia, széles körű fölvilágosító munka kéne, nemcsak a testi, de a lelki egészségvédelmet propagáló, hiszen a huszonegyedik órában vagyunk, föl kéne ébredni végre. *S Kubinyi Ferenc*, aki saját bevallása szerint nyolc éve (!) gyűjti e témában az anyagot, azzal zárta értékes műsorát, hogy vizsgálódásainak e kis töredéke jelzés, ama régi kisbírói dobost próbálván helyettesíteni, ami valaha arra figyelmeztetett a faluban, hogy járvány közeledik, füstölni tessék. Mert falmelléki zöld bogarak másznak félárnyékban szép fiatal arcok üres tekintetei mögött, s nekem például eszembe jut, hogy néhány éve hogyan hiúsult meg egyik kollégám e témával foglalkozó cikkének megjelenése az országos sajtóban. A miérte csak azok válasszolhatnának, akik nem olvasták — Kosztolányit (sem). **Domonkos László**

Beruházási hitel

Viszkoztástörő üzem építkezéséhez 560 millió forint beruházási hitelt kapott a Magyar Nemzeti Banktól a Dunai Kőolajipari Vállalat. A hitelszerződést hétfőn Százhalombattán írták alá. A beruházás célja, hogy a kőolaj-finomítás során keletkező, el nem tüzelhető, s más célra már nem használható nehéz fűtőolajból, az úgynevezett gudronból, könnyebb és értékesebb fűtőolajat állítsanak elő.